C/2026/4649

23.9.2026.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

VGAR par valsts atbalstu: pārskatīšana Uzņēmējdarbības kopienas un pilsoniskās sabiedrības apsvērumi par Regulas (ES) Nr. 651/2014 par valsts atbalstu (Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas – VGAR) pārskatīšanu

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2026/4649)

Ziņotājs: ***Giuseppe GUERINI***

Padomnieks	Samuel CORNELLA (ziņotājam)
Pilnsapulces lēmums	19.2.2026.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	19.5.2026.
Pieņemts plenārsesijā	17.6.2026.
Plenārsesija Nr.	606
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	215/0/4

1. Secinājumi un ieteikumi

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA (EESK)

1.1. **atzinīgi vērtē** sengaidīto Komisijas priekšlikumu modernizēt Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR) un atbalsta pārskatīšanas vispārējos mērķus, it īpaši tiesiskā regulējuma vienkāršošanu, noteikumu skaidrības uzlabošanu attiecībā uz atbrīvojumiem no valsts atbalsta noteikumiem un tās pielāgošanu mainīgajām ekonomiskajām, sociālajām un tehnoloģiskajām norisēm;

1.2. **uzskata**, ka priekšlikums nodrošina atbilstošu līdzsvaru starp inovāciju un nepārtrauktību. Lai gan pārskatītajā tekstā ir ieviesti daudzi jauni elementi un politikas atjauninājumi, tajā ir saglabāta grupu atbrīvojuma sistēmas pamatstruktūra un loģika, pamatojoties uz kuru Komisija pēdējos gados dažas valsts atbalsta kategorijas ir atzinusi par saderīgām;

1.3. **atzinīgi vērtē** pārskatītā regulējuma spēju pielāgoties jaunām politiskajām prioritātēm, vispārējiem politikas mērķiem, konkurētspējai un jaunām sabiedrības vajadzībām, vienlaikus saglabājot juridisko noteiktību;

1.4. īpaši **atzinīgi vērtē** spēcīgo uzsvaru uz vienkāršošanu, uzskatot to par saskanīgu ar Komisijas plašākajiem mērķiem samazināt birokrātiju un atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem. Šajā sakarā Komiteja atzinīgi vērtē plašāku "vienkāršotu izmaksu iespēju" izmantošanu;

1.5. **norāda**: lai gan pārskatītais teksts ir vienkāršots, regula joprojām ir gara, kompleksa un tehniski sarežģīta. Tāpēc gan Komisijai, gan dalībvalstīm būtu pienācīgi jāiegulda līdzekļi, lai nodrošinātu apmācību valsts, reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm (it īpaši tām, kuras nodarbojas ne tikai ar uzņēmējdarbības atbalsta pasākumiem) un to spēju veidošanu;

1.6. **uzskata**, ka VGAR darbības jomas paplašināšana, attiecinot to arī uz lauksaimniecības nozari, ir svarīgs jauninājums. Vienlaikus Komiteja uzsver, ka jānodrošina pienācīga koordinācija starp VGAR un Lauksaimniecības grupu atbrīvojuma regulas (LGAR) īpašajiem noteikumiem;

1.7. **atzinīgi vērtē** "sociālo uzņēmumu" sengaidīto atzīšanu pārskatītajā regulējumā kā īpaši pozitīvu soli, kas pilnībā atbilst Komisijas Sociālās ekonomikas rīcības plānam un Enriko Letas ziņojuma ieteikumam. Tomēr EESK norāda: lai maksimāli palielinātu šā jaunieveduma potenciālu un saskaņotu to ar citām Komisijas iniciatīvām, "sociālā uzņēmuma" definīcijā būtu jāizmanto tāds pats formulējums kā Sociālās ekonomikas rīcības plānā, kurā ir definētas prasības "sociālās ekonomikas struktūru" identificēšanai;

1.8. **norāda**, ka sociālo un cenas ziņā pieejamu mājokļu atbalstam paredzētu noteikumu iekļaušana ir gan lietderīga, gan pilnībā atbilst ES pašreizējām politikas prioritātēm šajā jautājumā. Šajā sakarā Komiteja norāda, ka ir svarīgi nodrošināt saskanību starp minētajiem noteikumiem un Komisijas nesen paveikto darbu sociālo mājokļu jomā saistībā ar 2025. gada 16. decembra Lēmumu (ES) 2025/2630 ([1]);

1.9. **uzskata**, ka VDAR paredzētais palielinātais atbalsts nelabvēlīgā situācijā esošiem darba ņēmējiem un darba ņēmējiem ar invaliditāti ir vērtīgs mēģinājums panākt sarežģītu un smalku līdzsvaru starp šo grupu pilntiesīgas un beznosacījumu dalības darba tirgū veicināšanu, no vienas puses, un atbilstošu aizsardzības mehānismu nodrošināšanu, no otras puses, un vienlaikus norāda, ka VGAR ietvaros piešķirtā valsts atbalsta saņēmējiem būtu jāievēro sociālās atbildības kritēriji un darba aizsardzības tiesību akti;

1.10. šajā saistībā **ierosina** Komisijas priekšlikuma 48. pantā līdztekus aizsargātai nodarbinātībai iekļaut "darba integrācijas sociālos uzņēmumus", kuros vismaz 30 % pastāvīgo darbinieku ir no nelabvēlīgā situācijā esošām grupām;

1.11. **uzskata**, ka noteikumi par finanšu starpniekiem ir lietderīgi tiktāl, ciktāl tie cenšas panākt līdzsvaru starp to, kā ar finanšu starpnieku palīdzību nodrošināt finanšu instrumentu efektīvu izmantošanu un novērst konkurences kropļojumus, kas šajā procesā rodas ar pārmērīgu atbalstu šādām iestādēm. Komiteja norāda, ka Covid-19 laikā gūtā pieredze apliecināja finanšu starpnieku svarīgo lomu, jo tie spēj sniegt uzņēmumiem ātru un efektīvu atbalstu.

2. Ievads un konteksts

2.1. Eiropas Komisija 2026. gada 25. februārī sāka sabiedrisko apspriešanu par sengaidīto Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas (VGAR), pašlaik Komisijas Regulas (ES) Nr. 651/2014 ([2]), pārskatīšanas projektu.

([1]) Komisijas Lēmums (ES) 2025/2630 (2025. gada 16. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, un ar ko atceļ Lēmumu 2012/21/ES (OV L, 2025/2630, 19.12.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/2630/oj).

([2]) Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj).

2.2. Kā zināms, VGAR nosaka, ka konkrētas valsts atbalsta kategorijas ir saderīgas ar ES noteikumiem, ja tās atbilst konkrētiem nosacījumiem, un atbrīvo no pienākuma tās paziņot Komisijai iepriekšēja apstiprinājuma saņemšanai.

2.3. Tādējādi VGAR ļauj dalībvalstīm ātri un efektīvi piešķirt atbalstu, ja tiek ievēroti nosacījumi, kas ierobežo konkurences kropļojumus vienotajā tirgū. VGAR pašlaik veido juridisko pamatu aptuveni 69 % no visiem Eiropas Savienībā piešķirtajiem valsts atbalsta pasākumiem ([3]).

2.4. Komisijas vispārējais mērķis ir vienkāršot un racionalizēt VGAR, samazinot administratīvo slogu un ieviešot kompaktāku struktūru, kuru būtu vieglāk interpretēt gan atbalsta piešķīrējām iestādēm, gan tā saņēmējiem.

2.5. Komisijas priekšlikuma mērķis ir arī saskaņot VGAR ar pašreizējām norisēm sociālajā, tirgus un tehnoloģiju jomā, nodrošinot lielāku elastību atbalsta pasākumu izstrādē un vienlaikus garantējot juridisko noteiktību.

2.6. Šajā kontekstā Komisija ir aicinājusi dalībvalstis un visas pārējās ieinteresētās personas ātri iesniegt komentārus par teksta projektu, lai jauno VGAR varētu pieņemt un tā stātos spēkā 2027. gada 1. janvārī, tiklīdz 2026. gada nogalē beigsies pašreizējās VGAR darbība.

2.7. Turpmākajos punktos Eiropas uzņēmumu un pilsoniskās sabiedrības vārdā EESK vēlas sniegt savu ieguldījumu notiekošajā VGAR reformēšanā.

3. **Vispārīgas un īpašas piezīmes**

3.1. EESK atzinīgi vērtē sengaidīto Komisijas priekšlikumu modernizēt VGAR. Komiteja atbalsta pārskatīšanas vispārējos mērķus, it īpaši šos: paplašināt no noteikumiem atbrīvoto atbalsta kategoriju piemērošanas jomu, vienkāršot tiesisko regulējumu, pielāgot to mainīgajām ekonomiskajām, sociālajām un tehnoloģiskajām norisēm un uzlabot noteikumu skaidrību attiecībā uz valsts atbalstu, kam piešķirts atbrīvojums.

3.2. EESK uzsver, ka Komisijas rīkotā plašā iepriekšējā apspriešanās par VGAR ir bijusi ārkārtīgi noderīga. Šāda apspriešanās uzlabo pārredzamību un paver ieinteresētajām personām iespēju izklāstīt savu viedokli un gaidas, kas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā, ka VGAR ir Komisijas regula.

3.3. EESK uzsver, ka VGAR pašlaik kalpo par juridisko pamatu lielākajai daļai vienotajā tirgū piešķirto valsts atbalsta pasākumu. Ņemot vērā šo centrālo lomu, ir svarīgi, lai atbilstīgi apspriešanas rezultātiem VGAR tiktu racionalizēta un vienkāršota. Tie patiešām liecina, ka 35,79 % respondentu aicina samazināt birokrātiju un 40,90 % prasa uzlabot VGAR regulējuma lasāmību un lietotājdraudzīgumu.

3.4. EESK uzskata, ka priekšlikumā ir panākts atbilstošs līdzsvars starp inovāciju un nepārtrauktību. Lai gan pārskatītajā tekstā ir ieviesti daudzi jauni elementi un politikas atjauninājumi, tajā ir saglabāta grupu atbrīvojuma sistēmas pamatstruktūra un loģika, uz kuras pamata Komisija pēdējos gados dažas valsts atbalsta kategorijas ir atzinusi par saderīgām. Komiteja atzinīgi vērtē pārskatītā regulējuma spēju pielāgoties jaunām politiskajām prioritātēm, vispārējiem politikas mērķiem un jaunām sabiedrības vajadzībām, vienlaikus saglabājot juridisko noteiktību un uzņēmumu godīgu konkurenci. Lielākas elastības vienlaicīga papildināšana ar aizsardzības pasākumiem pret valstu atšķirīgo praksi palīdzētu saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

([3]) Komisijas 2026. gada 26. februāra paziņojums presei Komisija aicina sniegt komentārus par Valsts atbalsta vispārējās grupu atbrīvojuma regulas projektu.

3.5. EESK īpaši atzinīgi vērtē spēcīgo uzsvaru uz vienkāršošanu un uzskata to par saskanīgu ar Komisijas plašākajiem mērķiem samazināt birokrātiju un atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem. Šajā sakarā Komiteja atzinīgi vērtē plašāku "vienkāršotu izmaksu iespēju" (piemēram, vienoto likmju, vienības izmaksu un vienreizējo maksājumu) izmantošanu, kas var ievērojami samazināt administratīvo slogu gan atbalsta piešķīrējām iestādēm, gan tā saņēmējiem, vienlaikus saglabājot atbilstošus drošības mehānismus publisko resursu izmantošanai.

3.6. EESK norāda, ka, lai gan pārskatītais teksts ir ievērojami vienkāršots, regula joprojām ir gara, kompleksa un tehniski sarežģīta. Tādēļ Komisijai un dalībvalstīm būtu jāiegulda pienācīgi līdzekļi valsts, reģionālo un vietējo pārvaldes iestāžu (it īpaši to, kuras nodarbojas ne tikai ar uzņēmējdarbības atbalsta pasākumiem) apmācībā un spēju veidošanā, lai vairāk publisko iestāžu varētu pilnvērtīgi izmantot VGAR piedāvātās iespējas un izvairītos no pārmērīgas paļaušanās uz vienkāršākajiem un mazāk apgrūtinošajiem *de minimis* noteikumiem.

3.7. EESK atbalsta pārskatītajai VGAR regulai pievienotu vadlīniju izstrādi, kā to ierosinājusi Komisija. Ideālā gadījumā šādu dokumentu vajadzētu izstrādāt kā juridisku tekstu ar komentāriem, un tas būtu praktiski noderīgs gan atbalsta piešķīrējām iestādēm, gan tā saņēmējiem, sevišķi MVU, kuru administratīvās spējas varētu būt ierobežotas. Komiteja uzskata, ka šāds dokuments būtu regulāri jāatjaunina, lai atspoguļotu konkrētas norises īstenošanā un attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru. EESK arī mudina Komisiju rīkot sabiedrisko apspriešanu par plānotā vadlīniju dokumenta projektu pirms tā oficiālas publicēšanas.

3.8. EESK uzskata, ka svarīgs jauninājum ir VGAR darbības jomas paplašināšana, attiecinot to arī uz lauksaimniecības nozari. Vienlaikus Komiteja uzsver, ka jānodrošina pienācīga koordinācija starp VGAR un Lauksaimniecības grupu atbrīvojuma regulas (LGAR) īpašajiem noteikumiem. Mērķis ir garantēt konsekvenci un juridisko skaidrību publiskajām iestādēm un uzņēmējiem, vienlaikus novēršot nepamatotu atbalsta kumulāciju.

3.9. EESK uzskata, ka "sociālo uzņēmumu" atzīšana pārskatītajā regulējumā ir īpaši pozitīvs solis, kas atbilst Komisijas izstrādātajam *Sociālās ekonomikas rīcības plānam* un E. Letas ziņojuma ieteikumam. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka gan definīciju sadaļā, gan plašākā tekstā sociālie uzņēmumi ir atzīti par potenciāliem papildu atbalsta saņēmējiem, tādējādi atspoguļojot to īpašo lomu un misiju. Tomēr EESK norāda: lai maksimāli palielinātu šā jaunieveduma potenciālu un saskaņotu to ar citām Komisijas iniciatīvām, "sociālā uzņēmuma" definīcijā būtu jāizmanto tāds pats formulējums kā sociālās ekonomikas rīcības plānā, kurā ir definētas prasības "sociālās ekonomikas struktūru" identificēšanai.

3.10. EESK konstatē, ka "sociālo uzņēmumu" integrācija dažādos pasākumos, nevis tikai to iekļaušana atsevišķā sadaļā, ir saskanīga ar to devuma plašākā ekonomikā pienācīgu atzīšanu. Komiteja atzinīgi vērtē arī to, ka ir skaidri atzītas strukturālas "tirgus nepilnības", kas ietekmē sociālo uzņēmumu piekļuvi finansējumam.

3.11. EESK norāda, ka sociālo un cenas ziņā pieejamu mājokļu atbalstam paredzētu noteikumu iekļaušana pilnībā atbilst ES pašreizējām politikas prioritātēm šajā jautājumā. Tāpēc Komiteja norāda, ka ir svarīgi nodrošināt saskanību starp šiem noteikumiem un Komisijas nesen paveikto darbu sociālo mājokļu jomā saistībā ar 2025. gada 16. decembra Lēmumu (ES) 2025/2630, ar ko aizstāj Lēmumu 2012/21/ES par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

3.12. EESK uzskata, ka uzmanība, kas veltīta darbinieku kvalifikācijas celšanai un pārkvalifikācijai saskaņā ar priekšlikuma projekta 44. pantu, ir sevišķi pozitīvs VGAR pārskatīšanas aspekts, kas atbilst efektīvai "sociālajai tirgus ekonomikai", kā noteikts Līgumos. Tomēr EESK pauž bažas par 44. panta 3. punktu, jo tas var nepamatoti ierobežot iespēju piešķirt atbalstu apmācībai, kas uzņēmumiem ir jānodrošina, lai izpildītu valsts prasības. Tāpēc EESK ierosina svītrot 44. panta 3. punktu, jo tas atvieglotu piekļuvi šādai apmācībai paredzētam finansiālajam atbalstam un stiprinātu stimulus nozarei ieguldīt prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā.

3.13. EESK uzskata, ka VGAR paredzētais palielinātais atbalsts nelabvēlīgā situācijā esošiem darba ņēmējiem un darba ņēmējiem ar invaliditāti palīdz sasniegt vērtīgo mērķi, proti, veicināt šo grupu pilntiesīgu un beznosacījumu līdzdalību darba tirgū. Sociālo uzņēmumu pieredze saistībā ar reintegrāciju darbā liecina par sociālās ekonomikas potenciālu iekļaut neaizsargātās grupas sabiedrībā un darba tirgū, un tas būtu jāatspoguļo konkrētos atbalsta pasākumos. Attiecībā uz saikni starp VGAR un nodarbinātību EESK uzsver, ka atbalstu saņemošajiem uzņēmumiem būtu jāievēro sociālās atbildības kritēriji.

3.14. EESK uzskata, ka VGAR paredzētā iespēja noteiktos ierobežotos apstākļos piešķirt atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem ir pozitīvs pavērsiens salīdzinājumā ar tradicionālo pieeju. Saskaņā ar minēto pieeju parasti uzskatīja, ka šāds atbalsts pamatīgi kropļo konkurenci, un atbalstu varēja piešķirt tikai saskaņā ar īpašu glābšanas un pārstrukturēšanas atbalsta tiesisko regulējumu. Ierosinātie izņēmumi joprojām ir pienācīgi ierobežoti, tomēr EESK atzinīgi vērtē faktu, ka tos var izmantot, lai atbalstītu "inovatīvus uzņēmumus", kuriem piemīt spēcīgs izaugsmes potenciāls un kuri darbības sākumposmā saskaras ar grūtībām. Tomēr, lai gan agrīnā posma pētniecībā un izstrādē VGAR projekts joprojām ir spēcīgs, tas vājāk atbalsta tehnoloģiju izvēršanu, piemēram, izmēģinājuma ražotnes un pirmās šāda veida rūpnieciskās iekārtas. Tāpēc EESK ierosina izveidot īpašu kategoriju vai paplašināt pašreizējās kategorijas, lai finansētu rūpniecisko demonstrējumu projektus.

3.15. EESK uzskata, ka noteikumi par finanšu starpniekiem ir lietderīgi tiktāl, ciktāl tie cenšas panākt līdzsvaru starp to, kā ar finanšu starpnieku palīdzību nodrošināt finanšu instrumentu (piemēram, garantiju, aizdevumu un kapitāla iepludināšanas) efektīvu izmantošanu un novērst konkurences kropļojumus, kas rodas ar pārmērīgu atbalstu šādām iestādēm, ja tās ir iesaistītas atbalsta novirzīšanā saņēmējiem. Komiteja norāda, ka Covid-19 laikā gūtā pieredze apliecināja finanšu starpnieku svarīgo lomu, jo tie spēj sniegt uzņēmumiem ātru un efektīvu atbalstu.

3.16. EESK atzinīgi, kā īpaši pozitīvu soli, vērtē infrastruktūras atbalsta noteikumu vienkāršošanu, tajā skaitā vienotas sadaļas izveidi, kas aptver dažādu veidu infrastruktūru. Komiteja uzsver, ka vietējai infrastruktūrai var būt izšķiroša nozīme vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu stiprināšanā vietējā līmenī saskaņā ar E. Letas ziņojumā sniegtajiem ieteikumiem par to, cik svarīgi ir nodrošināt cilvēku tiesības palikt un dzīvot viņu izvēlētā vietā Eiropas Savienībā.

3.17. EESK arī uzskata, ka VGAR būtu konsekventāk jāatspoguļo pastāvīgie teritoriālie ierobežojumi, kas saistīti ar izolētību un attālinātību, ņemot vērā, ka tajā jau ir atzītas teritoriālās īpatnības reģionālās attīstības kontekstā. Tāpēc Komiteja uzskata, ka ir vajadzīga labāk pielāgojama reģionālā atbalsta sistēma, kas nodrošinātu lielāku atbalsta kumulācijas elastību, augstāku atbalsta intensitāti un piemērotākus kompensācijas mehānismus ar izolētību saistītām izmaksām.

3.18. EESK vēlas labāk izprast, kā, ņemot vērā priekšlikumā paziņoto, VGAR varētu attīstīties nākotnē, lai nodrošinātu VGAR un nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) saskanību un koordināciju. Komisijas pašas vārdiem runājot, DFS mērķis ir panākt cieši saskaņotu ES līdzekļu un valstu līdzekļu apvienojumu. Labāka saskaņotība starp valsts atbalsta noteikumiem un ES finanšu instrumentiem, sevišķi ar Konkurētspējas fondu, ļautu efektīvāk izmantot valstu un ES līdzekļus ES prioritāšu un stratēģisko mērķu sasniegšanai, izmantojot gan ES, gan valstu resursus kopīgu un stratēģisku ilgtermiņa mērķu sasniegšanai.

3.19. EESK norāda, ka ir svarīgi nodrošināt konsekvenci un koordināciju starp valsts atbalsta noteikumiem un ES rūpniecības politiku, lai izvairītos no produktivitātes zuduma un sadrumstalotības vienotajā tirgū. Šajā saistībā Komiteja aicina Komisiju radīt instrumentus, "kas ietver lielāku koordināciju ES līmenī, lai līdz minimumam samazinātu nepareizu sadalījumu un palielinātu produktivitāti, vienlaikus palielinot ES valstu ekonomiku integrāciju" ([4]).

([4]) Sk. 3.3.3. punktu EESK atzinumā (OV C, C/2025/1182, 21.3.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1182/oj).

3.20. Noslēgumā EESK uzsver, ka valsts atbalstam, kas piešķirts uzņēmumiem un kuram piešķirts atbrīvojums saskaņā ar VGAR, būtu jānodrošina godīga konkurence starp uzņēmumiem vienotajā tirgū, vienlaikus saglabājot atbilstību kvalitatīvas nodarbinātības un darba ņēmēju tiesību aizsardzībai. Šajā saistībā EESK aicina Komisiju atkārtoti izvērtēt pasākumu, kas minēts priekšlikuma projekta 24. pantā "*Aid in the form of favourable treatment of remuneration in the form of share options and warrants*" [Atbalsts labvēlīga atalgojuma režīma veidā akciju iespēju un garantiju veidā], nodrošinot, ka tas atbilst darba tiesību aktiem, darba ņēmēju tiesībām un valstu noteikumiem par algām un sociālo nodrošinājumu.

Briselē, 2026. gada 17. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Séamus BOLAND